

№ 158 (20921)

2015-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ШЫШЪХЬЭІУМ и 26-рэ

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьугьотэштых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Социальнэ пшъэрылъхэр гъэцэкІэгъэнхэ фае

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ІофшІэгъу зэхэсыгъоу тыгъуасэ иІагъэр зэрищагъ АР-м и Правительствэ и Тхьаматэу КъумпІыл Муратэ. Непэрэ мафэхэм республикэм исоциальнэ-экономическэ зытет зыфэдэм, хэхьоныгьэхэр ышІынхэмкІэ анахьэу анаІэ зытырагъэтын фэе лъэныкъохэм, бюджетым игъэцэкІэн, пшъэрылъхэм, нэмык Іофыгьохэм атегущы Іагьэх.

Адыгеим ибюджет гъэцэкlагъэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэу къэгущыІагь АР-м финансхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, илъэсэу тызхэтым имэзибл зэфэхьысыжьхэр пштэмэ, рахъухьэгъагъэмкІэ проценти 102,8-кІэ бюджетыр гъэцэкІагъэ хъугъэ. Ау къэгъэлъэгьон зырызхэмкІэ зэрэгугьа-

гъэхэм кІагъахьэрэп. Бюджетым игъэцэкІэнкІэ гумэкІыгъохэр къэуцунхэ зэрилъэкІыщтыр министерствэхэм, къулыкъухэм, ведомствэхэм къыдалъытэнышъ, хъарджхэр нахь макІэ ашІынхэ фаеу министрэм

2016 — 2018-рэ илъэсхэм ательытэгьэ республикэ бюд-

жетым игьэпсын Д. Долэр къытегущыІэзэ, къихьащт илъэсым федеральнэ гупчэм Адыгеим къыфитІупщыщт ІэпыІэгъур сомэ миллиард фэдизкІэ нахь макІэ зэрэхъущтыр къыІуагъ. Ащ дакloy УФ-м и Президент ижъоныгъокІэ унашъохэр, гьогу картэм къыдилъытэрэ лъэныкъохэр, социальнэ пшъэрылъхэр шюк имы эу гъэцэк эгъэнхэ фае. Арышъ, бюджетым игъэцэкІэнкІэ къиныгъуабэхэм яолІэнхэ алъэкІыщт.

— Хъарджхэм япхыгъэ Іофыгъохэм пытагъэ хэлъэу тыкъызэрякІолІэштым дакІоу, бюджет ахъщэр зищык агъэм пэ-Іудгъэхьан ыкІи шІуагъэ къытэу дгъэзекІон фае. Экономи--мехнышы дехестыноскех мех кІэ зишІогъэшхо къэкІорэ инвестициехэм япчъагъэ хэдгъэхъоныр пшъэрылъ шъхьаІэхэм ащыщэу сэлъытэ. Джащ фэдэу приватизацием иплан дгъэцэкІэным мэхьанэшхо иІ. Мы лъэныкъомкІэ щыкІагъэхэр зэрэщыІэхэр нафэ, арышъ, псынкІэ Іофэу ахэр дэгъэзыжьыгъэнхэ фае, — къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

ШышъхьэІум и 19-м республикэм ощх-ошъоу щыІагъэм, жьыбгьэшхоу къилъыгъэм псэупІэ заулэмэ яягъэ арагъэкІыгь. Джырэ уахътэм ехъулІэу Іофхэм язытет зыфэдэм, гумэкlыгьо хэфагьэхэм ІэпыІэгьу зэрафэхъухэрэм АР-м и Премьер-министрэ кІэупчІагъ.

Граждан ухъумэнымкІэ ыкІи ошіэ-дэмышіэ Іофхэмкіэ республикэ комитетым итхьаматэу Ю. Блэгъожъым къызэриІуагъэмкІэ, унэ 59-мэ, социальнэ псэолъи 4-мэ фыкъуагъэхэр афэхъугъэх, джащ фэдэу ощх-ошъум лэжьыгъэ гектар 7102-м зэрар арихыгь. Кощхьэблэ районым ит селоу Натырбые жьыбгъэшхоу къыщилъыгъэм чъыгхэр щырикІыкІыгъэх, псэупІэхэм ямызакъоу, гурыт еджапІэмрэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэмрэ яунашъхьэхэр тыритхъыгъэх. Джэджэ ыкІи Мыекъопэ районхэм арыт псэупІэхэм ащыщхэри гумэкІыгьо хэфагъэх, унэхэм анэмыкlэу, электро- ыкІи газрыкІуапІэхэр ыгъэфыкъуагъэх, чІыгулэжьхэм ащыщхэм чІэнагъэ ашІыгъ. Ом епхыгьэ ошіэ-дэмышіагьэм къыздихьыгъэ гумэкІыгъохэм ядэгъэзыжьын дэлажьэх, цІыфхэм, мэкъумэщ хъызмэтшІапІэхэм, фермерхэм чІэнагьэу ашІыгьэр къэзылъытэщт комиссие зэхащагъзу джырэ уахътэм Іоф ешіэ. Амалэу щыіэмкіэ пстэуми яшІуагъэ зэрарагъэкІыщтыр, зэрарыр къалъытэнышъ, ахъщэ ІэпыІэгъур зытефэхэрэм псынкізу зэраіэкіагъэхьащтыр комитетым итхьаматэ къыІуагъ. ШышъхьэІум и 25-м ехъулІэу электричествэ ыкІи газрыкІуапІэхэр зэтырагъэуцожьыгъэх, жьыбгъэм чъыгэу рикlыкlыгъэхэр Іуахыжьыгьэх, хэкІэу къапыкІыгъэр псэупІэхэм адащыжьыгъ.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, ом епхыгъэ ошІэ-дэмышІагъэм зэрар зэрихыгъэ гурыт еджапІэр Іоныгъом и 1-м ехъулІзу агъэцэкІзжьыщт, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм иунашъхьэ изэблэхъчн нахь охътабэ ыхьыщт, ау ари къихьащт мазэм и 5-м нэс зэтырагъэпсыхьажьыщт.

– Ом зэрар къызфихьыгъэ цІыфхэм ІэпыІэгъу тафэхъуныр пшъэрылъ шъхьаІэу щыт, мыщкІэ министерствэхэм, ведомствэхэм яюфшіэн нахь агъэлъэшын фае. Лэжьыгъэу къэдгъэкІырэр страховать шІыгъэн зэрэфаем июфыгъо блэквыгъэ илъэсым тытегущыІэгъагъ. Ау мыгъэ а шІыкІэр къызфэзгъэфедагьэхэм япчъагьэ уигьэрэзэнэу щытэп. Ошъу-ощх зэхэтэу щыІагьэм мэкъумэщышІэхэм зэрарэу къафихьыгъэр къызэкІагъэкІожьынымкІэ ащ ишІогъэшхо къэкІонэу щытыгъ. Арышъ, ащ фэгъэзэгъэ министерствэм мы лъэныкъомкІэ ипшъэрылъхэр нахь тэрэзэу ыгъэцэкІэнхэ, страхованием мэхьанэу иІэр чІыгулэжьхэм агуригъэІон фае, — къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Нэужым министрэхэм ащыщхэр къэгущы агъэх, зэфэхьысыжьхэр къашІыгъэх. Ахэм яІофшІэн зыщимыгъэрэзэгъэ чІыпІэхэм АР-м и Правительствэ и Тхьаматэ къащыуцугъ, пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр афишІыгъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам. Сурэтыр А. Гусевым тыри-

ИлъэсыкІэ еджэгъум фытырагъэпсыхьэх

ШІэныгъэм и Мафэ ипэгьокІзу Урысые Народнэ фронтым и Шъольыр къутамэу АР-м щыІэм хэтхэм УФ-м и Президент пшъэрылъэу шъолъыр хабзэхэм къафишІыгьэр гьэцэкІагьэ зэрэхьурэр ауплъэкІугь. Ар зыфэгъэхьыгъэр лъэсгъогу зэпырыкІыпІэхэм язэтегъэпсыхьан шапхъэу пылъхэр гъэцэкІэгъэнымкІэ шІэгъэн фаехэр ары.

Адыгеим и Народнэ фронт, Къэралыгъо автоинспекцием, къэбарлъыгъэІэс амалхэм ялІы-

кІохэр Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх.

Шъугу къэдгъэк Іыжьын,

УФ-и и Президент и Унашъоу N 598-м къызэрэдилъытэу, 2018-рэ илъэсым ехъуліэу гъогу хъугъэ-шіагъэхэм ахэкІуадэхэрэм япчъагъэ нахь макІэ шІыгъэным пае кІэлэціыкіухэм гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ учреждениехэм апэмычыжьэу щыгъэпсыгьэ гьогу зэпырыкІыпІэхэр зэрэзэтегьэпсыхьагьэхэм иупльэкіун рагъэкіокіы.

(Икіэух я 2-рэ нэкіубгъом ит).

ИлъэсыкІэ еджэгъум фытырагъэпсыхьэх

(ИкІэух).

Мы Іофыгъом къыдыхэлъытагъэу Мыекъопэ гурыт еджапізу N 9-м эколого-биологическэ лицееу N 35-м, гимназиеу N 5-м, Мыекъопэ районым ипсэупізу Краснооктябрьскэм игурыт еджапізу N 2-м, псэупізу Победэм дэт гурыт еджапізу N 4-м апэ-

мычыжьэу щыт гъогу зэпырыкыпіэхэр ауплъэкіугъэх. Мыхэм къапэіулъ гъогухэм ядэгъугъэ имызакъоу ахэм къяшіэкіыгъэ пстэури шапхъэхэм адештэмэ Народнэ фронтым хэтхэм зэрагъэшіагъ: гъогу тамыгъэхэр, нэфрыгъуазэхэр, зэпырыкіыпіэхэр.

УплъэкІуакІохэм къызэра-ІуагъэмкІэ, УФ-м и Президент мы илъэсым имэзэе мазэ и 20-м шъолъырхэм ягъэцэкlэкlо хабзэхэм пшъэрылъ зэрафишlыгъэм тетэу гъогухэр зэрэзэтегъэпсыхьэгъэнхэ фаемкlэ шэпхъэ пстэури анахьэу зыщагъэцэкlэнэу щытхэр гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ еджапlэхэр ары.

УплъэкІунхэм зэфэхьысыжьэу афэхъугъэмкІэ щыкІагъэу къыхагъэщыгъэхэм афэгъэхьыгъэу Урысые Народнэ фронтым АР-мкІэ ишъолъыр исполком муниципальнэ хэбзэ къулыкъухэм зафигъэзэщт ахэр дагъэзыжьынхэм, гъогу зэпырыкіыпіэхэр шапхъэхэм атетэу зэтырагъэпсыхьанхэм апае, хъугъэ-шІагъэхэм ахэкІуадэхэрэм, кІэлэцІыкІухэу шъобжхэр ахэзыхыхэрэм япчъагъэ къыщыгъэкІэгъэным фэшІ. Зэрагьэунэфыгьэмкіэ, зэпырыкіыпІэхэм янахьыбэр шапхъэхэм атетэу зэтегьэпсыхьагь, ащыщхэр шІэныгъэм и Мафэ ехъулІэу агъэтэрэзыжьыщтых.

(Тикорр.).

Нахь лъапіэ хъугъэ

Уахьтэр зэрэк Горэр кьэтымыш Гэу зэтэнэк Гы. Мары гьэмэфэ мэзищыри ык Гэм фэк Гуагъ, илъэс еджэгъури къэблэгъагъ. К Гэлэеджак Гохэр к Гэлэегъаджэхэм, ялэгъухэм, тхылъхэм афэзэщыгъэхэу, гъэк Гэрэк Гагъэхэу ш Гэныгъэм и Мафэ еджап Гэм к Гоштых.

КІэлэцІыкІухэм загъэпсэфыгьэу еджапіэм фэчэфхэу кіощтхэми, ны-тыхэм Іоныгъом и 1-м ехъулІзу Іофыгъоу зэпэкІагьэкІын фаер макІэп. Джырэ уахътэм сабыир еджапІэм фэбгъэхьазырыныр ІэшІэхэу щытэп, щыгъынхэми, тхылъхэми ауасэ илъэс къэс къахэхъо. Апэрэу еджапІэм ипчъэхэр зэ-Іузыхыщтым иухьазырын гурытымкіэ ахъщэу пэіухьащтыр зэдгъашІэ тшІоигъоу тыкІэупчагъ. Ащкіэ Іэпыіэгъу къытфэхъугъ мы илъэсым апэрэу еджапІэм чІэхьащт Гугьотыжь Асхьадрэ янэу Неллэрэ.

Асхьад къуаджэу Джэджэхьаблэ дэт гурыт еджапlэу N 7-м кlощт. Ащ зэрэщырагъэджэщт тхылъхэр къыратыщтых, ау тетрадьхэр ны-тыхэм ащэфыщтых. Илъэсым агъэфедэщт тетрадьхэм сомэ мин атефагъ. Еджапlэм зэрэкlощт шъуашэу агъэнэфагъэр джэнэ фыжьымрэ гъончэдж шlуцlэмрэ. Ахэм, физкультурэ зэрашlыщт щыгъыным, ащ игъусэщт цуакъэхэм сомэ мин 12 фэдиз апэlухьагъ.

Мыекъопэ гурыт еджапІэм иапэрэ класс кющт Мэщфэшіу Радмилэ янэ тызэрэщигъэгъозагъэмкіэ, щыгъынхэр зэфэдэхэу къафащэхэшъ, ны-тыхэм арагъэщэфы. ГурытымкІэ еджапІэм зэрэкІощт щыгъыным сомэ мини 8-м ехъу тефагъ. Ахэм анэмыкІэу, физкультурэ зэришІыщтри сомэ мини 3-м ехъукІэ ащэфыгъ. ЕджапІэм щырищыкІэгьэщт пкъыгьохэм сомэ мини 4 фэдиз атефагъ. Портфелым сомэ мини 4-м ехъу ыуас. МэщфэшІу Радмилэ еджапІэм фагъэхьазырыным гурытымкІэ сомэ мин 19 фэдиз пэlуагъэхьагъ.

Портфельхэм ауасэ зэфэшъхьаф. Сомэ 1300-м къыщегъэжьагъэу мини 4-м нэсы. Асхьад ар 1500-кlэ къыфащэфыгъ. Пеналхэми ауасэ джащ фэдэу зэтекlы: соми 100-м къыщегъэжьагъэу 300-м нэсы. Къэлэм зэфэшъхьафхэр, тхьэпэ зэмышъогъухэр, дневникыр, линейкэр, зэрэтебгъэкlыжыыщтхэр — зэкlэми ядэгъугъэ елъытыгъэу уасэу яlэри зэфэшъхьаф.

Мыекъопэ бэдзэрым Іоф шызышІэрэ бзылъфыгъэм къызэриІуагъэмкІэ, кІэлэцІыкІур зычіэхьащт еджапіэм ищыкіэгъэщтхэр тхыгъэу къыретых. Ащ елъытыгъэу ны-тыхэр мэщафэх. ЕджапІэм щырищыкІэгъэщт пкъыгъохэм гурытымкІэ сомэ миным ехъу апэlохьэ. Гугъотыжь Асхьад къыфащэфыгъэхэм 1500-рэ фэдиз атефагъ. Асхьад ищысэкІэ апэрэ классым кlорэ кlэлэеджакlом игъэхьазырын ахъщэу пэlухьащтыр къызытлъытэжькІэ, гурытымкІэ сомэ мин 15 фэдиз мэхъу.

БлэкІыгьэ ильэсым еджапІэм чІэхьэрэ кІэлэеджакІом фащэфыгъэ пкъыгъохэм апэlухьэгъагьэр тыгу къэдгьэкІыжьын. Урсэкъо Аслъанрэ янэу Саидэрэ гъэрекІо тырягъусэу еджэгъу илъэсым зыфагьэхьазырыгьагь. Ахэм тызэрэщагьэгьозэгьагьэмкіэ, щыгъынхэм, еджапіэм ищыкІэгъэ пкъыгъохэм, тетрадьхэм сомэ мини 7-м ехъу атефэгъагъ. Мы илъэсым къыфэдгъэзэжьымэ, ащ пэlухьэрэ ахъщэр фэдитіукіэ нахьыб. Ащ дакіоу упчІэ къэуцу: унагьом еджапіэм кіонэу сабыитіу е нахьыбэ исы зыхъукІэ, ны-тыхэм сыд фэдэ хэкlыпlа къагьотын фаер? Шъыпкъэ, сабыир насыпым икъэкІуапІ, ау ар тэрэзэу піыгъыныр, ищыкіагъэр зэкІэ икъу фэдизэу ебгъэгъотзэ къэбгъэтэджыныр ІэшІэхэп.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Джэгухэзэ рагъэджагъэх

«Шъусакъ — сабыйхэр!» зыфиІорэ урысые Іофтхьабзэм къыдыхиубытэу «Знать правила дорожного движения как таблицу умножения» зыфиІорэ егъэджэнхэр кІэлэцІыкІухэм афызэхащагъэх.

Гъогурыкіоныр щынэгъончъэнымкіэ республикэ къулыкъум ипащэ игуадзэу Гусэрыкъо Рамзин кіэлэціыкіухэм шіуфэс къарихыгъ ыкіи гъогум узэрэщызекіон фаем ишапхъэхэр зэрашіэрэр къагъэлъэгъонэу къялъэіугъ.

Джащ фэдэу сабыйхэр нэ-Іуасэ фэхъугъэх лъэс зэпырыкіыпіэхэм ятамыгъэу къэрэкъолэным (зебрэм). Тыдэ кіощтхэми ар ягъусагъ ыкіи ашіэрэ пстэуми чэфыгъэ къахилъхьэщтыгъ.

ГъогурыкІоныр щынэгъон-

чъэным фэгъэхыптэ сурэтхэу Мыекъуапэ щеджэхэрэм ашыгъэхэм кlэлэцlыкlухэр арагъэплъыгъэх ыкlи аныбжькlэ къагурыlоным тегъэпсыхьагъэу гъогурыкlоным ишапхъэхэр къазщыфаlотэщтхэ классым рагъэблэгъагъэх, мы lофыгъом фэгъэхьыгъэ мультфильми къащыфагъэлъэгъуагъ.

Сабыйхэм афытегъэпсыхьэ-

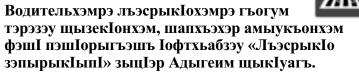

гъэ машинэхэмрэ кушъхьэфачьэхэмрэ арысхэу еджэкіо ціыкіухэм зэрагъэшіагъэр къагъэльэгъожьыгъ. Къэралыгъо автоинспекцием иіофышіэхэм іизын къазэраратыгъэм тетэу ахэм патруль машинэр ягуапэу къаплъыхьагъ. Ащыщ горэми ар ыгу рихьи, зыкъызиіэткіэ, хэбзэухъумакіо хъу шіоигъоу егупшысэгъэнкіи пшіэнэп.

- Непэрэ Іофтхьабзэр гъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкІэ шапхъэхэр зэлъягъэшІэгъэным пылъ отделым зэдэлэжьэныгъэу дытиІэм къыхиубытэу зэхэтщагь ыкІи кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм яегъэджэн программэ шюк имы у хэт. Сабыйхэм ящынэгьончъагьэ зигъо Іофыгъоу ренэу щыт. Къэралыгьо автоинспекциемрэ гьогурыкІоным ишапхъэхэр зыщызэрагъэшІэхэрэ къэлэжъыемрэ тафэраз, — къыІуагъ кІэлэціыкіу іыгъыпіэм иіофышіэу Оксана Ященкэм.

Іофтхьабзэм икіэух къулыкъушіэхэм шархэмрэ нэфынэм пэлыдырэ пкъыгъохэмрэ кіэлэціыкіу іыгъыпіэм чіэсхэм аратыгъэх

ШІуагъэ къытыгъ

Къэралыгъо автоинспекцием и Гъэlорышlапlәу республикэм щыlэм икъулыкъушlэ 607-рэ ащ хэлэжьагъ, административнэ хэбзэукъоныгъэ 3510-рэ къыхагъэщыгъ. Машинэхэм арыс водительхэм гъогурыкlоным ишалхъэхэр гъогогъу 3166-рэ, лъэс-

рыкlохэм 279-рэ аукъуагъэхэу агъэунэфыгъ.

Мы Іофтхьабзэм шІуагъэ къызэритыгъэр зэхэщакІохэм къыхагъэщыгъ, тапэкІи ар рагъэкІокІызэ ашІыщт.

ЧЭТЫХЪУ Руслъан. Полицием иподполковник.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шіухьафтын къафэгъэшъошэгъэным хэлэжьэрэ Іофшіагъэхэр

БэмышІэу фильмиплІ хъурэ проектэу «Джэныкъо» зыфи-Іорэм сшіогьэшіэгьон дэдэу сеплъыгъ ыкІи ар зыгъэхьазырыгъэхэм «Тхьашъуегьэпсэу!» ясюмэ сшІоигъу. Ащ кІэщакІо фэхъугъэр зэлъашІэрэ журналистэу ыкІи икъэтынхэмкІэ бэмэ шІу алъэгъугъэу Тэу Замир. А гупшысэр къыдагощыгъ иІофшІэгъухэу, ясэнэхьаткІэ лъэгэпІэ инхэм анэсыгъэхэу Гъазые Бирамхъан, ТІэшъу Светлан, Даур Хъусен, Кушъу Светлан ыкІи Бзэджэжъыкъо Хьабидэт. Къэгъэлъэгъоным лъэпкъ зэхашІэу адыгэхэр непэ зыфэныкъо хъугъэхэм икъэгъэущынкіэ мэхьанэшхо иіэу щыт. Сыда піомэ охътэ кіыхьэм къыкІоцІ адыгэм анахь уцугъо шъхьаІэу къешІэкІыгъагъэхэм ар къатегущы!э. Ахэр — ип-сэуп!, ащ иухъумак!оу — джэныкъор, игъомылэпхъэ шІыкІ ыкІи ихабзэхэм анахь дахэу, анахь гур зылъахъэу — нысащэр. Сэ сшъхьэкІэ фильмым хэт чІыпІабэ къызэрагъэлъэгъощт шіыкіэр сымышіэу, сыгумэкІэу сальыплъагъ. Шъыпкъэр піощтмэ, сигумэкіхэр къэшъыпкъэжьыгъэхэп, ары

Адыгэ къэралыгъо телевидением икъэтынхэм тяплъы зыхъукіэ, ахэм ягъэхьазырын кіуачіэу рахьыліэрэм нахьыбэмкіэ тегупшысэрэп. Тэркіэ, экраным иадырабгъу щысхэмкіэ, сыдигъуи анахь шъхьаіэр — тлъэгъурэр тшіогъэшіэгъоныныр ары. Етіанэ ащ бэрэ тытегущыіэжьы, къэтыныр зыгъэхьазырыгъэхэм къадэхъугъэмрэ къадэмыхъугъэмрэ зэхэтэфы, тэрыгъэмэ нахьышіоу ар зэрэтшіыщтыгьэ гупшысэхэмкіэ тызэдэгуащэ.

Шухьафтын **Къытфэшъуш**Іыгъл тишІэныгъэхэм ахэжъугъэхъуагъ

пакІошъ, слъэгъугъэр сигуапэу згъэшІэгъуагъэ. Сюжетхэр зэфэшъхьафхэми, ямэхьанэкІэ зэпыутырэп. Зым зыр пыгъэщагьэу, апэ узэплъыгьэр ыужкІэ къикІырэм пщимыгъэгъупшэу къызэкІэлъэкІох. Сэ сшъхьэкІэ сымышІэщтыгьэу сишІэныгьэхэм къахэзыгъэхъуагъэхэм ащыщхэр слъэгъугъэх. Джащыгъум ащ Іоф дэзышІагьэхэм заlузгъакІэмэ сшІоигъоу сыгу къихьагъ. Даур Хъусен адыгэхэм япсэупІэ зыфэдагъэм итарихъ зи хэмызэу къытлъигъэlэсыжьыгь. Тэ гупсэфэу зы чІыпІэ тисэу тлъэгъугъэр зэкІэ ежьым гъогуонабэ къызэринэкІызэ, Іулъхьэ-Іулъхьэу къыугьоижьыгь. Тхыгъэу къэнагъэхэм ямызакъоу, ежь ышъхьэкІэ хыІушъом кІуи тэ зигугъу къытфишІыгъэхэм якъэбар зэригъэуІужьыгъ. БлэкІыгъэм пэчыжьэ дэдэ тыхъугъэми, тилъэпкъэгъоу непи унэ зышІыхэрэм, тапэкІи тихабзэхэр къэнэнхэм пае ащ икъэтын щыщыбэ къашъхьапэжьынэу сэлъытэ... Мыщ ыпэкІи Тэу Замирэ икъэтынхэм сыдигъуи сшІогъэшІэгъонэу салъыплъэщтыгъэ. Зыпкъ итэу, ымакъэ шъэбэгъакізу кізлъым узізпищэу, гущыlэу къыlорэ пэпчъ дэгьоу гьэуцугьэу, о уизакьоу

къыпфијуатэрэм фэдэу, ар къэгущыІэ зыхъукІэ уегъэгупсэфы. Джы шъунэгу къыкІэжъугъэуцу адыгэхэм япсэупІагъэхэм анахь шъхьа!эу итыгъэу джэныкъом ыкІи ащ иухъумакІоу бзылъфыгъэм, ным къяшІэкІыгьэгьэ дунаим ар къытегущыІэу. Унэ кІоцІым остыгъэм инэф шъабэу щызэкІоцІырэчъы. ЯтІэкІэ игъэ джэхашъом кушъэ лъакъохэр дэгоу зэрэтеохэрэ макъэм ным иорэд тІэкІу-тІэкіузэ хэткіухьэ. Ахэм акіыбкіэ мехйысб опшеми можинежд тед язэдэджэгу чэф лэпсым ыкlыly дэгъэ дышъашъоу щыукъоранльэрэм ымакъэ къыдежъыу. Мыщ дэжьым сурэтэу плъэгъурэр нэм зэрэфэмыплъэкІырэм имызакъоу, бжьыныфщыгъу мэІэшІур чыишъхьэм нэсэу къыпІуилъасэу къыпшІошІы. ЗэкІэ нэплъэгъум къыубытырэр къэмыугупшысыгъэу, зыгорэм иунэгъо нэбгъо ціыкіу шъэфэу тырахыгъэм фэд. Ар Замирэ дэгъоу къыдэхъугъэу зыкІэслъытэрэр ежьыри зэрэныр, зэрэшъхьэгъусэр ыкІи иунагьо ифэбэгьакІэ зымыгьэучьыІырэ кІочІэшхоу зэрэщытыр ары. Кадрэ пэпчъ джащ фэдэу шъыпкъэм пэблагъэу блэкІыгьэ зэманым итарихъ чы-

сызэжэгъэ чіыпіэхэм ащыщых гузэжъогъу хэфэгъэ кlалэр бзылъфыгъэм шъаоу зэриштэрэр ыкІи Саусырыкъо икъэхъукІэ. Мыщ фэдэ сюжетхэр тэ, адыгэхэмкіэ, къэгъэлъэгъогъуаеу щытых. Сыда пюмэ кавказ льэпкьхэр а лъэныкъохэм ушъэфыгъэу, ащкІэ янамысрэ яукІытэрэ лъэшэу къагъэгъунэхэу щытых. Ау мызыгъэгуми фильмым иавторхэм лъэшэу сагъэрэзагъ. АщкІэ зиІахьышхо къыхэбгъэщын ыкІи зиІэпэІэсэныгъэкІэ шъхьэкІэфэныгъэшхо зыфэпшІын фаер Гъазые Бирамхъан ары. ЦІыфыр дунаим къызэрэтехьэрэ шІыкІэм адыгэхэм шъхьэихыгъэу игугъу ашІэу щытыгъэп.

Нарт эпосым къызэриІуатэрэмкІэ, Саусырыкъо мыжъом къыхэкІыгь. Непи а уцугьор бзыльфыгъэмрэ Тхьэмрэ азыфагу илъ анахь шъэф инэу джыри алъы-

МэшІобгъу фабэм дэжь мыжьо хъураир щылъ. ТІэкІутІэкІузэ, щыІэныгьэр гьоткІогъуаткоу ащ къызэрэк ахьэрэр мыгъуащэу, жьэу къешІэкІыгъэм инэф нахь ин мэхъу. Бзылъфыгъэм идунай анахь такъикъ лъапІзу къыхафэрэм Сэтэнае ежэ щыс. Тэри тымышlахэу ащ ишъэф тыришыхьат хъугьэу, псэм икъэнэхъэгъу зыфэдэ хъущтым тылъэплъэ. Моу «джыры» зыщытющтым нэф шІэтыр унэ кіоціым из къэхъу ыкіи ныр бэрэ зэжэгъэ шъаор лъагэу Іэтыгъэ ыІитІу арылъэу къэтэльэгьу. Ащ иобраз къэзыгьэлъэгъогъэ Цыргъой Марьянэ къекІу дэдэу къыхахыгъ. Ежьыри бэмышІэу ны хъугьэу, апэрэ сабыим иІэшІугьэ зэхишІэгьэ къодыеу щытыти, а тын лъапІэу ыбгъэгу кІэриубытагъэм итхъагьо нэплъэгъу закъокІэ тэри къытлъигъэІэсын ылъэкІыгъ. Ащ нахь дахэуи, ащ нахь намыс хэлъэүи ар къэбгъэлъэгъошъущтэп. Джащ фэдэу, ыпэкІэ игугъу къызэрэсшІыгьэу, адыгэ-

жьэ къelуатэ. Анахьэу хэм ядунай мы проектым къыщагъэлъэгъуагъ ТІэшъу Светланэ, Даур Хъусен, Кушъу Светланэ ыкІи Бзэджэжъыкъо Хьабидэт. ТІэшъу Светланэ хым къытетэджэгъэ ор лъагэм фэд ицІыф гъэпсыкІи: псынкІэу зе-Іэты, Іофэу зыуж ихьэрэр кІэухым негъэсы, исэнэхьат шъэфэу хэлъыр зэкІэ ешІэ. Ащ къэтынэу ыгъэхьазырхэрэри ежьым игупшысакІэ фэдэу гъэшІэгъоных, екІолІакІэу къафигъотыхэрэр зэфэшъхьафых. Зым зыр фэмыдэу, урамыгъэзэщэу зэхегьэуцох. Мы проектми Светланэ иІэпэІэсэныгъэ икъу фэдизэу къыщигъэлъэгъуагъ. Фильмым ащ шхыныгъоу зигугъу къыщишІыгъэхэр анахь шхэпІэ дэгъухэм къаращыгъэхэу ары сэ сшъхьэкІэ зэрэслъытагьэр. Шъыпкъэу къычІэкІыгьэр умыгъэшІэгъонэу щытыгъэп. Зэрэплъэгъухэрэм имызакъоу, меахашу изгушени иушенеми телъ фэдэу нэплъэгъум къыкІэуцорэ зэмылІэужыгъуабэр ежь

хэм зэкІэри дэгъоу афэнэІуасэх ыкІи ашІогъэшІэгъоных. ТхакІоу е усакіоу зэлъашіэхэрэм ямызакъоу, непэ тилитературэ къыхэхьэгъакІэхэу, ау пытэу ащ хэуцуагъэхэми нэТуасэ тафешІы. Ятхыгъэхэу анахь гупшысэ куу зи-Іэхэр тапашъхьэ икъоу къызэрэщызэІуихыщтхэм пылъ. Ахэр пчъагъэрэ к еджык ыжьых, купкі у я і эр нахь дэгьоу къэзыгьэльэгьорэ пычыгъохэр икъэтын хегъахьэх. Хьабидэт Іофэу ышІэрэм ышъхьашъо рыкІоныр ишэнэп, техническэу ащ зызэрэфигъэхьазырырэм имызакъоу, ежьыми

изэхэшІэ байрэ ыпсэ щыщ Іахьрэ адыригьэкІокІыхэзэ, къэтын пэпчъ егъэхьазыры. ДжырэкІи ары нысащэм фэгъэхьыгьэ фильмым Хьабидэт зэрэдэлэжьагъэр. Гумрэ лъэмрэ къепхъуатэх, «аl-анасын, сахэтыгъэмэ» уегъаlo. Апэрэ сурэтым къыщегъэжьагъэу дэхагъэр сюжет пэпчъ къыхэтэкъу. ЦІыфэу хэлэжьагъэхэри, дэрмэныр къызтетэкъурэ Іанэхэри, шъуашэу ащыгъхэри, гушІогъо чэф гъунэнчъэу тыди жьым щызэрилъасэрэри, зы чІыпІэ уизымыгьэсырэ пщынэ мэкъэмэ гупсэу а пстэуми атегъэуІэшІухьажьыгъэри — зэкІэ плъэгъурэм уилъэпкъ урегъэпагэ...

Мы проектыр тэ тиреспубликэ изакъоп зыщалъэгъугъэр, Урысыеми щашІагъ. ЦІыф къызэрыкІохэмкІэ гъэшІэгьон дэдэу зэрэщытым имызакъоу, гурыт ыкІи апшъэрэ еджапІэхэм ческэ ІофшІэгъэ инэу щыт. Сыда пІомэ тильэпкъ фэгъэхьыгъэ тхыгъабэу щыІэм нэІуасэ зыфишіэу, ащкіэ ишіэныгьэ хэзыгьахъоу, гукъау нахь мышІэми, бэп къытхэтыр. Ау джы мыщ фэдэ къэтынхэмкІэ гъэбаигъэ, тарихъым тегощэгъэ сыхьатхэр бэкІэ нахь шІогъэзехьэу хъущтых. Проектым Іоф дэзышІэгъэ купым зы лъэІу фысиІ шъукъызэтемыуцу, къегъэ-

фильмым Іоф дэзышІагъэхэр арэу зыупщэрыхьыгъэхэр къычІэкІыгъ... АщкІэ телевидением ижурналистэу зыцІэ къес-Іуагьэхэм ятворческэ купкІ зэрэбаир, сыд фэдэрэ гупшыси апсэ дыхалъхьэзэ къызэрэтпагъохырэр джыри зэ къагъэшъыпкъэжьыгъ. Бзэджэжъыкъо Хьабидэт литературэм ехьылІагъэу ыгъэхьазырырэ къэтынжьэпІэ дэгъу шъуиІ, Іофэу шъушІагъэр ины, ау шъуиІэпэІэсэныгъэ ычІэ унэсынкІэ джыри бэ иІэшъ, тапэкІи къэтын педежений мехноспешественный предеждения п зыщышъумыгъэгъупш.

ДЗЫБЭ Саният. Сурэтхэм арытхэр: телевизионнэ проектэу «Джэныкъом» дэлэжьагъэхэм ащыщ-

(9)

ИСКУССТВЭМРЭ НЫБЖЬЫКІЭХЭМРЭ

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм зэІукІэгъу **гьэш** Гэгъонхэр Мыекъуапэ икъэлэ парк щызэхащэх. НыбжьыкІэхэр кІэщакІо зыфэхъугъэхэм ащыщ адыгэ джэгур. Мэфэку къэс пчыхьэм нэбгырабэ мэуджы.

Адыгэ джэгур зэіукіэпіэшіу

кІохэр къызытэльэІухэм, къэлэ паркым ипчэгу яттыгъ, — къытиlvaгъ Мыекъvaпэ иадминистрацие культурэмкІэ и ГъэІорышІапІэ ипащэу Цэй Розэ. — Бырсыр къапыкІырэп, тагъэгумэкІырэп.

ЗэхэщакІохэр тинэІуасэх. КъумпІыл ТІахьир кІэщэкІо шъхьа-Іэмэ ащыщ. Адыгэ шъуашэр щыгъэу купыр зэрещэ, нэр пІэпихэу лъэпкъ къашъохэр дахэу къешіых. Пшъэшъэ къэшъуакіохэм яхьатыякІор Хьадпэшъо Марин. Сэе плъыжь кІэракІэр ащ къешІэкІыгъ. Лондон дэт университетым шеджэ. зыгъэпсэфыгьо уахътэр шІуагъэ къытэу

– Адыгэ джэгум изэхэща- егъакІо. Джэгум ихьатыякІор Бэгъэдыр Артур. Адыгэ Хасэм ныбжыкІзу хэтхэм япэщагь, зэхэщэкІо дэгъу. Адыгэ шъуашэр къекІоу зыщелъэ. Джэгур адыгабзэкІэ зэрешэ, зышишыкІагьэм урысыбзэкІи къэгущыІэ.

> - Тимылъэпкъэгъухэр бэ хъухэу адыгэ джэгум хэлажьэх, къаlуатэ Бэгьэдыр Артуррэ КъумпІыл ТІахьиррэ. — Ащ тегъэгушІо. Искусствэм зэфещэх. Типщынаохэр гъэсагъэх, орэдышъохэр дахэу агъэжъынчых.

Узбекистан зэшъхьэгъусэ ныбжьыкІитІу къикІыгь. Ахэр къыкІэлъэІухи, пчэгум къихьагъэх, къашъоу «Лезгинкэр» къызаублэм, джэгум хэлажьэхэрэр Іэгутео-

шхокІэ апэгъокІыгъэх. Урыс кІэлэ ныбжьыкІэу Артеми «Лезгинкэм» къыдэшъуагъ.

Ешъуагъэхэр, зекіокіэ дэйхэр къызхафэхэрэр пчэгум къытырагъэхьаштхэп, къагъэшъоштхэп, Адыгэ джэгум къемыкоу фэпагъэхэри пчэгум шагъэуджыхэрэп.

 Тызэплъырэр адыгэ джэгу къодыеп, - е о Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым икъэшъокІо ансамблэу «Дышъэ къамэм» ихудожественнэ пащэу Болэкъо Аслъан. -Лъэпкъ шэн-хабзэхэр щызэрахьэх, ныбжьыкІэхэм зыщагъасэ. Анахьэу сынаІэ зытесыдзагъэр лъэпкъ зэфэшъхьафхэр адыгэ искусствэм зэрэзэфищэхэрэр ары. ТетІысхьапІэхэр дэгьоу гьэпсыгъэх. Адыгэ джэгум еплъы зышІоигъохэм тІысыпІи, уцупІи агъоты.

Полицием икъулыкъушІэхэр адыгэ джэгум щытэлъэгъух, рэхьатныгъэр зыукъогъэ зы нэбгыри къыхагъэщыгъэп. Джэгум зыныбжь хэкІотагъэхэри къыщэшьох. Зэхахьэм гупсэф зэрэщагъотырэм фэшІ «тхьашъуегъэпсэу» кіэщакіомэ араіожьы ашІоигъоу къытэльэІугъэх.

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъор шІэхэу аухыщт. Адыгэ джэгум инеущоэ мафэ зыфэдэщтым мэфэку пчыхьэм тегущыІэщтых.

Сурэтхэр адыгэ джэгум къыщытетхыгъэх.

Зэнэкъокъум гур къеІэты

Урысые Федерацием и Къэралыгъо быракъ и Мафэ фэгъэхьыгъэ спорт зэнэкъокъухэр Мыекъуапэ щыкІуагъэх. Адыгэ Республикэм щыпсэухэу сэкъатныгьэ зиІэхэр зэІукІэгъухэм ахэлэжьагьэх.

зиІэхэр щыІэныгъэм хэгъэгъозэгъэнхэмкІэ Адыгэ Республикэм физкультурэмкІэ и Гупчэ ипащэу Татьяна Буграновам къызэрэтиlуагъэу, спорт зэнэкъокъухэм ахэлажьэ зышІоигьомэ япчъагъэ зэрэхэхъуагъэр зэlукlэгъухэм къагъэлъагъо.

Курэжъыехэм арысых, аlэпкъ-

Сымаджэхэр, сэкъатныгъэ лъэпкъхэм аlэтыхэрэп. Зым ыlэ зэрэфаеу ыгъэlорышlэн ылъэкІырэп. Узым пэуцунхэмкІэ физкультурэмрэ спортымрэ яІэпы-Іэгьухэу алъытэ. Хэгьэгум иполитикэ щыlакіэ зэрэльыкіуатэрэм зыщагъэгъуазэ.

> Спорт зэнэкъокъоу кегелымкІэ республикэм щызэхащагъэм Ольга Карапетян апэрэ чІыпІэр къы

щыдихыгъ. Елена Шишилинцевам ятІонэрэ, Светлана Шугаевам -ящэнэрэ чІыпІэхэр афагъэшъоша гьэх. Хъулъфыгьэхэр куп шъхьафым щызэнэкъокъугъэх. Филипп Шилиныр зэкІэми атекІуи шІухьафтыныр къыдихыгъ. Григорий Деревянченкэм ятІонэрэ чІыпІэр ыхьыгъ, Александр Драгуновыр ящэнэрэ хъугьэ.

ДартсымкІэ зэнэкъокъухэр бэрэ зэхащэх, текІоныгъэм фэбэнэн зылъэкІыщтхэр шІэхэу къахэщыхэрэп. Ольга Карапетян, Элеонора Халатовам, Оксана Рыбалко апэрэ чІыпІищыр къыдахыгъ. Хъулъфыгъэхэм язэlукlэгъухэм Филипп Шилиныр ащытекІуагъ. Григорий Деревянченкэр ятІонэрэ, Александр Драгуновыр ящэнэрэ хъугъэх.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэхэм Гупчэм ипащэхэу Татьяна Буграновамрэ Сергей Семенякорэ афэгушІуагъэх, нэпэеплъ шІухьафтынхэр, медальхэр афагъэшъошагъэх. Урысые быракъ цІыкІухэр зэІукІэгъухэм ахэлэжьагъэхэм шІухьафтын афашІыгьэх. Хэгьэгум и Къэралыгъо быракъхэр зэнэкъокъум щагъэбыбэтагъэх.

Спорт зэlукlэгъухэм ахэлэжьагъэхэр узым зэрэпэуцухэрэм, текІоныгъэм зэрэфэбанэхэрэм фэшІ ежь-ежьырэу гушІуагьо къызыфахьыжьэу алъытэ. Ор-орэу узытекІожьыным имэхьанэ зыкъырагъэІэты. Сэкъатныгъэ зиІэхэр зэхэщакІохэм лъэшэу афэразэх.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащысэурэ тильэпкьэгьу хэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 852

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэрэр редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэу

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр ЖакІэмыкъо Аминэт

ФУТБОЛ

«Кубань» — ЦСКА

Хэгъэгум изэнэкъокъу хэлэжьэрэ футбол командэхэу Премьер-купым хэтхэм я 6-рэ ешІэгьухэр яІагьэх. Апэ ишъыгъэхэм текІоныгъэр къызэрэдахырэр тизэфэхьысыжьхэм къащыхэтэгьэщы.

КІзуххэр

«Амкар» — «Спартак» — 1:3, ЦСКА — «Ростов» — 2:1, «Анжи» — «Урал» — 1:1, «Уфа», — «Локомотив» — 0:3, «Краснодар» – «Мордовия»

– 0:0, «Крылья Советов»

- «Кубань» — 3:0, «Рубин» — «Зенит» — 1:3.

ЧІыпІэхэр

1. ЦСКА — 18

2. «Зенит» — 15

3. «Локомотив» — 14

4. «Спартак» — 13

5. «Ростов» — 9

6. «Краснодар» — 9

7. «Динамо» — 9

8. «Амкар» — 7

9. «Кр. Советов» — 7 10. «Урал» — 5

11. «Уфа» — 5

12. «Терек» — 5

13. «Мордовия» — 4

14. «Рубин» — 3

15. «Кубань» — 3

16. «Анжи» — 2.

Я 7-рэ ешіэгъухэр

28.08, бэрэскэшху

«Урал» — «Терек», 17:00 «Ростов» — «Амкар», 20:00

<u> 29.08, шэмбэт</u>

«Динамо» — «Уфа», 14:00 «Зенит» — «Кр. Советов», 17:00 «Спартак» — «Анжи», **19:30**

<u>30.08, тхьаумаф</u>

«Локомотив» -– «Краснодар»,

«Мордовия» — «Рубин», **17:00** «Кубань» — ЦСКА, **20:00**. 20:00.

ЦСКА-м Натхъо Бибарс щешІэщт, зэіукІэгъур гъэшІэгъон хъущтэу тэлъытэ. «Кубань» ауж къинэрэмэ къахэкІыжьын имурад, ЦСКА-р дышъэ медальхэм афэбанэ.

НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.